



Manipulacja i definicja słownikowa

techniki manipulacji, presupozycja, budowa i błędy definicji

opracowanie: **Mateusz Będkowski** · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 13 pkt

Czas: 15 min

5 zadań · 13 punktów · 15 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się trafność, poprawność językowa i pisownia.

Zadanie 1. (0–3)

OTWARTE

Rozpoznaj technikę manipulacji w wypowiedzi. Zakreśl nazwę.

1. „Albo zakaz telefonów w szkole, albo całkowity upadek nauczania.” —
etykietowanie (przyklejanie łatki) / fałszywa alternatywa / presupozycja (ukryte założenie)
2. „Czy zgodzisz się, że tylko nasz kandydat naprawdę dba o miasto?” —
odwołanie do emocji (strachu) / presupozycja (ukryte założenie) / pytanie sugerujące
3. „Te pseudoekologiczne oszostomy znów protestują.” —
etykietowanie (przyklejanie łatki) / presupozycja (ukryte założenie) / fałszywe uogólnienie

Odpowiedź: 1. fałszywa alternatywa; 2. pytanie sugerujące; 3. etykietowanie (przyklejanie łatki)**Rozwiązanie:** Manipulacja ukrywa cel: sugeruje odpowiedź, przykleja łatki, uogólnia, stawia fałszywy wybór, straszy albo przemycia ukryte założenia (podstawa II.3.8).**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Zadanie 2. (0–3)

OTWARTE

Wpisz pojęcie, które opisano.

1. _____ — błąd definicji: pojęcie wyjaśnione za pomocą tego samego lub pokrewnego wyrazu
2. _____ — wyraz lub pojęcie, które definiujemy
3. _____ — definicja, która obejmuje także obiekty spoza definiowanej klasy

Odpowiedź: 1. błędne koło (idem per idem); 2. definiendum; 3. definicja za szeroka**Rozwiązanie:** Budowa i błędy definicji.**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Która definicja jest poprawna?

- A. „Sonet to wiersz.”
- B.** „Sonet to utwór liryczny złożony z czternastu wersów: dwóch strof czterowersowych i dwóch trzywersowych.”
- C. „Sonet to utwór, który jest sonetem.”
- D. „Sonet to taki utwór, który pisał Mickiewicz.”

Odpowiedź: **B**

Rozwiązanie: Poprawna definicja wskazuje najbliższy rodzaj (utwór liryczny) i cechy wyróżniające (14 wersów, układ strof).

Błędne odpowiedzi: pozostałe definicje mają inną budowę lub inny błąd.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Zakreśl właściwą literę.

1. Manipulacja to wpływanie na odbiorcę bez jego wiedzy, z ukrywaniem celu. — P / F
2. Etykietowanie polega na rzeczowym przedstawianiu argumentów. — P / F
3. Definicja słownikowa wskazuje najbliższy rodzaj i cechy wyróżniające. — P / F
4. Fałszywe uogólnienie opiera się na wielu sprawdzonych przykładach. — P / F

Odpowiedź: 1. P; 2. F; 3. P; 4. F

Rozwiązanie: Manipulacja i definicja.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2
3. 1 pkt — podpunkt 3
4. 1 pkt — podpunkt 4

Zredaguj definicję słownikową pojęcia „tren”.

Odpowiedź: np. Tren to utwór liryczny o tematyce żałobnej, optakujący zmarłego i wychwalający jego zalety.

Rozwiązanie: 1 pkt — wskazanie najbliższego rodzaju (np. utwór, gatunek); 1 pkt — cecha wyróżniająca.

Punktacja:

1. 1 pkt — najbliższy rodzaj
2. 1 pkt — cecha wyróżniająca

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (13 pkt)

13–12 pkt: bardzo dobry · 11–10 pkt: dobry · 9–8 pkt: dostateczny · 7–6 pkt: dopuszczający · 5–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.